

Programme « Paix au-delà des frontières »

Extraits des Textes

December 2015

Programme « Paix au-delà des frontières »

Programme « Paix au-delà des frontières »

Mettant en œuvre la Feuille de Route Régionale vers la Paix dans la Région des Grands Lacs

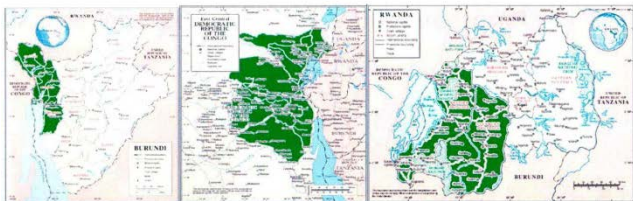
Répondant aux causes profondes qui conduisent les conflits dans la Région des Grands Lacs, le programme « Paix au-delà des Frontières » mettra en œuvre une Feuille de Route Régionale vers la Paix qui est conçu de la base en haut par des communautés affectés par les conflits. Ce programme est exécuté par un consortium coordonné par Oxfam de 10 organisations nationales et internationales qui se focalisent sur la transformation des conflits, la bonne gouvernance et la lutte contre la pauvreté.

D'ici 2016, les bénéficiaires de ce programme auront développé une compréhension partagée des causes et les conséquences des conflits à travers leurs divergences et prennent le devant pour identifier les pistes de solutions. Les populations auront la confiance et la compétence nécessaires pour répondre aux causes profondes des conflits comme une faible capacité et volonté des autorités politique de garantir les droits et la sécurité; la manipulation des identités ; des inégalités économiques et la compétition des ressources et l'insécurité causée par le recrutement des jeunes dans des groupes armés.

Pour obtenir des résultats durables, ce programme capitalise sur des relations de confiance restaurée, sur la coopération et sur l'engagement entre les différents acteurs de la région impliqués ou concernés par les facteurs de conflits.

Le programme couvre 4 provinces au Burundi, 2 provinces en RDC et 4 provinces au Rwanda; et est mis en œuvre pour une durée de 3 ans et demie. Il a un budget de 7,8 millions d'euros et est financé par le Ministère Néerlandais des Affaires Étrangères ainsi qu'Oxfam.

<p>Mise en œuvre d'une Feuille de Route Régionale vers la Paix dans 4 provinces au Burundi, 2 provinces en RDC, et 3 provinces au Rwanda pour traiter les causes et les conséquences des conflits liés à la terre et à la gouvernance, sur base d'une recherche-action participative complète des dynamiques transrégionales, et sur un engagement fort des communautés, des gouvernements et autres intervenants au niveau local, national, et régional.</p>	<p>OBJECTIF GLOBAL</p>
<p>Une recherche-action participative sur les dynamiques transrégionales des questions liées à la terre et à la gouvernance a été organisée, et 50% des représentants du gouvernement, de la société civile, et de la communauté, qui étaient ciblés, comprennent les causes et les conséquences de ces questions, et ont l'engagement et les compétences de jouer un rôle en tant qu'artisans de la paix pour mobiliser l'appui à la Feuille de Route Régionale vers la Paix qui cherche à trouver une solution à ces questions.</p>	<p>RESULTAT 1</p>
<p>Les besoins urgents de subsistance des vulnérables, des femmes affectées par les conflits, des jeunes et des anciens combattants au Burundi, en RDC et au Rwanda ont été satisfaits par des projets à impact et visibilité rapides et qui contribuent à créer des dividendes de paix.</p>	<p>RESULTAT 2</p>
<p>Un environnement propice et des mécanismes durables pour un dialogue inclusif et une transformation des conflits ont été mis en place aux niveaux local, national et régional pour faire avancer l'adoption et la mise en œuvre de la Feuille de Route Régionale vers la Paix (au Burundi, en RDC et au Rwanda).</p>	<p>RESULTAT 3</p>
<p>Une Feuille de Route Régionale vers la Paix a été mise en œuvre avec un engagement fort des communautés impliquées et de la part d'autres représentants des intervenants pour traiter des causes et des conséquences d'un nombre choisi de questions liées à la terre et à la gouvernance et pour créer des opportunités d'un développement économique orienté vers le marché.</p>	<p>RESULTAT 4</p>
<p>50 % des représentants ciblés des femmes et des jeunes ont la confiance et les compétences de participer dans le processus de paix du programme au niveau local, national, et régional et sont reconnus comme des contributeurs valables par les représentants d'autres intervenants impliqués.</p>	<p>RESULTAT 5</p>

Programme « Paix au-delà des frontières »
 Unité de Coordination Régionale
 Bujumbura, Q. INSS, 20, Avenue de la Culture
 B.P.: 7368 Bujumbura, Burundi
 Tél : + 257 22 52 72 31 / 22 27 48 70
 E-mail : Arthur.Molenaar@oxfamnovib.nl

Recto, sens de l'aiguille d'une montre : Les tambourinaires du Burundi (Photo de www.e-monsite.com); Le ballet international de Kebo (Photo de John Bompengo / Radio Okapi). La culture peut promouvoir l'unité (Photo de J. Mbanda / The New Times)

1

**MAPATANO YA NAIROBI DECEMBER MWAKA
WA 2006 JUU YA AMANI, UTULIVU NA
MAENDELEO.**

Nukta ya 3:

Yaliyomo:

1. Azimio ya Dar Es Salam, mikataba, mipango, taratibu za kufwatiliya pamoja na mambo ya pesa, yana patikana katika mapatano hii;
2. Viungo mbalimbali vya mapatano haya vinatumiwa kwa pande zote zinazo husika na mapatano haya.

Nukta ya 5:

Pwenti c. Ushirikiano kwa ngazi zote ajili ya kupokonya silaha na kuvunja makundi zakijeshi zinazo kuweko, na kuimarisha uongozi wa pamoja wa ushirikiano kuhusu usalama wa inchi na wakibinadamu kwenyi mipaka ya pamoja.

Nukta ya 6:

Makubaliano juu ya amani na uongozi bora

Inchi wana memba zita jihusisha na kuheshimu piya kukuza demokراسiya pamoja na uongozi bora, kutokana na makubaliano kuhusu

demokrasiya na uongozi bora hasa kwa upekee (a) kwa kuheshimu na kukuza taratibu za kidemokrasiya; (b) kusimika vyombo vya ku kuza uongozi bora wa serkali ya haki na kuheshimu haki za binadamu kupitiya misingi ya katiba inayo husu madaraka mbali mabli, siyasa mbali mbali , kuandaa uchaguzi huru wa kawaida, wa kidemokrasiya na wa kweli, uongozi unao shirikisha, unao kuwa wazi na kuheshimika, mambo ya biashara, ngazi mabali mbali za uongozi na vitu vya serkali.

Nukta ya 11:

Makubaliano juu ya kujikinga na kumaliza ubakaji kwa wana wake na kwa watoto

Inchi wana memba zita jihusisha na kupiganisha janga hilo kupitiya hatuwa za kujikinga, zakutowa hazabu na kumaliza ubakaji wakati wa amani ao wa vita kutokana na sheria za inchi na haki ya zabu ulimwenguni. Yote haya ni kutokana na makubaliano ya kujikinga na kumaliza ubakaji kwa wana wake na watoto.

Nukta ya 12:

Kutokana na makubaliano haya, inchi wana memba wana kubaliana kuwakinga na kuwa tolea msaada wakimbizi na kwa upekee kukubali na kuheshimisha taratibu zinazo husu wakimbizi kama jinsi ana pendelea katibu mkuu wa umoja wa mataifa.

Nukata ya 13:

Makubaliano juu ya haki kwa vitu vya waliyo rudi

Kutokana na makubaliano haya, Inchi wana memba zina kubali kukinga kisheriya vitu vya wa kimbizi wa ndani na wa inje ndani ya inchi zao na kwa upekee:

- a) Kutangaza taratibu za sheriya ambazo zinaomba inchi wana memba kuhakikishia wakimbizi wa ndani na wa inje kugomboa vitu vyao wakati wana rudi katika ma eneo zao wakisaidiwa na na viongozi wa asili na viongozi wanaotawala hapo,

- b) Kuunda kiungo cha sheria kwa kutanzuwa mizozo inayo tokana na kugombo vitu ambavyo vilikuwa vya wa kimbizi wanao rudi.

Nukta ya 17:

Mpango wa vitendo kwa ajili ya amani na usalama.

Katika mapango huu, Inchi wana memba wana kubali kuhakikisha amani na usalama wakudumu katika eneo la maziwa makuu. Malengo ni:

- a) Ku hakikisha pamoja usalama kwenyi mipaka ya pamoja;
- b) Ku kuza, kushikiliya na kuimarisha ushirikiano katika mambo ya amani, ya kujikinga juu ya mizozo na kutanzua mizozo katika amani;
- c) Ku kuza ushirikiano kati ya inchi ku husu mambo ya usalama kwa kupiganisha kuzagaza kinyume na sheria silaha ndogo ndogo, kujikinga na kupiganisha mauwaji yanayo andaliwa kati ya inchi na ugaidi;

Nukta ya 18:

Mpango wa vitendo juu demokrasiya na uongozi bora

Katika mpango huu, inchi wana memba wanakubali yakuwa taratibu ziwe na misingi ya kidemokrasiya, uongozi bora na kuheshimu haki za kibinadamu. Mpango huu una lenga:

- a) Kusimikwa kwa taratibu za eneo zinazo changiwa ku imarisha katika kuzifanya inchi za maziwa makuu ziwe za haki na kuimarisha haki za binadamu na kupiganisha kuto kutolewa malipizi;
- b) Kuimarisha mpango wa kidemokrasiya kwa kupatiya nguvu vyombo vya uongozi, kuimarisha ushirikisho wa watu wote katika mambo ya kisiyasa, ya maendeleo na kusimika mbinu za mawasiliano na habari;
- c) Mapatano na uongozi wa siyasa inayo husu ukingo na utumiaji bora wa mali asili katika eneo.

Nukta ya 19:

Mpango wa vitendo juu ya maendeleo ya kiuchumi na kukamilisha eneo la maziwa makuu

Inchi wana memba wana kubali ku kuza pamoja eneo la kiuchumi la pamoja kwa ajili ya kupandisha juu hali ya maisha ya raiya na ku cahngiya kwa maendeleo ya eneo la maziwa makuu pamoja na kusimikwa kwa mapango wa vitendo kwa maendeleo kiuchumi na kukamilisha eneo la maziwa makuu. Mpago huu una tafuta:

- a) Ku kuza ushirikiano na kukamilisha uchumi kupitiya masikilizano na uongozi wa siyasa za inchi, za eneo la maziwa makuu, ushirikiano na jumuhiya za kiuchumi katika eneo zinazo kuwa na ujuzi ajili ya kuendelea utulivu na mashindano kiuchumi na piya ku punguza umaskini;
- b) Maendeleo ya pamoja katika mambo ya umeme, uchukuzi na mawasiliano;

- c) Ku kamilisha ushirikiano waku karibiana katika eneo la maziwa makuu kwa ku kuza ushirikiano na mushikamano katika sekta mbalimbali kati ya raiya kwenyi mipaka kati ya inchi zinazo karibiana.

Nukta ya 20:

Mpango wa vitendo juu ya ma swali ya kibinadamu, kijamii et na mazingira

Inchi wana memba wana kubali kutafuta suluhisho ya kudumu ajili ya ukingo na msaada kwa raiya ambao walikumbwa na migogoro za kisiyasa, maafa zakibinadamu, kijamii, na zakimazingira katika eneo la maziwa makuu. Yote haya ni pamoja na kusimkwa kwa mpango wa vitendo vinavyo husu ma swali za kibinadamu, kijamii na kimazingira. Mpango huu una tafuta:

- a) Ku kuza siyasa za kujikinga zidi ya janga, kujikinga, kutowa msaada na utafiti wa suluhisho zakudumu kwa faida ya wa kimbizi wa inje na wa ndani na kukinga mazingira yao;

- b) Ku kuza siyasa za lazima zinazo hakikisha ya kwamba raiya ambao walikumbwa na migogoro pamoja na janga za dunia wana tolewa misaada ya kijamii.

2

**OFISI YA MJUMBE MAALUMU WA KATIBU
MKUU WA UMOJA WA MATAIFA KATIKA
ENEO LA MAZIWA MAKUU**

MKATABA WA MATUMAINI

**MKATABA WA AMANI, USALAMA NA
USHIKIANO KWA AJILI YA JAMUHURI YA
KIDEMOKRASIYA YA CONGO NA ENEO LA
MAZIWA MAKUU**

Tarehe 24 february 2013, kiisha kuona ya kwamba kuna migogoro mingi katika na ujuhuri ambavyo vina sumbua mashariki ya jamuhuri ya kidemokrasiya ya Congo, inchi kumi na moja za afrika zime saini mkataba wa amani, usalama na ushirikiano kwa ajili ya jamuhuri ya kidemokrasiya ya congo na eneo la maziwa makuu. Mkataba huu una leta matumaini Kwa raiya wa eneo ajili ya kufikiya utulivu wa kudumu kwa kutiya mkazo kuhusu sababu za ndani za migogoro na kwa kuendelesha ushirikiano wa pamoja kati ya inchi jirani.

Niya lazima kuona zaidi ya Viongozi wa serkali, raiya wa inchi zilizo saini mkataba huu, bunge, mashirika za wanawake, za haki ya bina damu, za vijana, za wafanya biashara, watetezi, makanisa, vuo vikuu na university pamoja na wengine wa elewe na kujizoweza na yaliyomo kati ya mkataba huu. Kwa kuwa ni wenyewe ndiyo wata faidiya ikiwa mkataba uta tekelezwa na kuheshimika kwa jumla. Wana pashwa ku shawishi serkali zao kufanya nguvu ajili wa kutekeleze mkataba huu wote. Wana pashwa piya kuwa tayari kuuliza serkali zao kwa nini

hawa heshimu yale ambayo walitika kufanya katika mkataba huu.

Mkataba huu unaeleza jukumu za inchi, za eneo la maziwa makuu na za kimataifa kwa kumaliza ujahuri:

Kwa inchi ya DRC	Kwa enep la maziwa makuu	Kwa jumuhiya ya kimataifa
<ul style="list-style-type: none"> • Kuongeza mabadiliko katika sekta ya usalama ; • Kuongeza nguvu za ungozi wa serkali hasa mashariki mwa congo ; • Kufanya maendeleo katika kutowa uongozi kwenyi mikoa kimi ; • Kufanya maendeleo ya kiuchumi ; • Kufanya mabadiliko 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuheshimu uhuru wa inchi jirani kuhusu mambo ya ndani na msimamo wake wa ndani ; • Kuto kubali ama kutowa msaada kwa makudi za kijeshi ; • Kuongeza ushirikiano katika eneo kupitiya piya mambo ya kiuchumi na ushirikiano katika mambo 	<ul style="list-style-type: none"> • Baraza la usalama ita julishwa kuhusu umuhimu wa kuunga mkono utulivu wa kudumu katika inchi ya DRC ; • Washiriki wanajitowa kutumika karibu na eneo la maziwa makuu ; • Ku unga mkono ushirikiano kiuchumi na kuipa nguvu Jumuhiya ya kiuchumi ya

<p>bora katika vyombo vya unyonyo wa serikali ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuimarisha masikilizano. 	<p>ya sheria ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuto weka ama kukinga watu waliyo shutumiwa kufanya uhalifu wa kivita ama genoside. 	<p>inchi za maziwa makuu(CEPGL);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kutizama upya mbinu za tume la umoja wa mataifa katika inchi ya Congo (MONUSCO); • Kumtaja mjumbe maalumu ajili ya kuunga mkono kazi za kupata suluhisho zakudumu.
--	--	---

Mkataba huu, unapanga taratibu za kuufwatiliya katika eneo la maziwa makuu, taratibu hizi zina husu inchi zote zilizo saini huyu mkataba pamoja na viongozi wa mashirika za kimataifa zinazo husika piya. Waliyo saini huyu mkataba wame kubali kutowa mpango wa pamoja waku tekeleza mkataba huu na kuweka shuruti na taratibu za kufwatiliya huyu mkataba. Inchi ya Congo imekubali ku weka taratibu inchini zaku fwatiliya kutekeleza na kuheshimu yale ambayo ime yakubali.

Mkataba pamoja na baraza la usalama

Baraza la usalama lina endeleva kujihusisha na hali ya kibinadamu ambayo inaendeleva ku haribika mashariki mwa jamuhurin yakidemokrasiya ya Congo. Munamo mwezi wa november mwaka wa 2012, baraza la usalama ili kubali azimiyo 2076(2012), inayo omba katibu mkuu wa umoja wa mataifa kutowa mawazo yake itakayo ruhusu mazungumzo ya hali ya juu kati ya pande husika hata kufikiya kumtaja mjumbe mahalumu.

Baraza la usalama lina tambua umuhimu wa mkataba huu na uwezo wake wa kufikiya utulivu katika eneo la maziwa makuu. Tarehe 28 March, baraza la usalama limekubali azimiyo 2098 (2013) ambamo ina furahishwa na ku kubaliwa kwa mkataba huu pamoja na kutajwa kwa Bibi Mary Robinson kama mjumbe maalumu katika eneo la maziwa makuu. Katika azimiyo hilo, baraza la usalama baraza la usalama linaonyesha umuhimu wa kutekeleza kwa haraka mkataba huu ajili ya kukinga raiya na ina lazimisha “ Inchi zilizo saini mkataba huu zi heshimishe na

kutekeleza walio kubali kufanya kwa ku penda kwao". Baraza la usalama ina unga mkono piya **kuweka haraka taratibu ya kufwatiliya mkataba huu katika eno la maziwa makuu na taratibu ya kufwatiliya mkataba huu katika inchi ya Jamuhuri ya kidemokrasiya ya Congo.** Baraza la usalama linaomba **mjumbe mahalumu katika eneo la maziwa makuu kuongoza na kutizama namna gani kila upande una heshimu na kutekeleza yale waliyo yakubali kwa inchi mbalimbali na eneo la maziwa makuu, piya kusimika kwa haraka shurti na taratibu za kufwatiliya na kusaidiwa waliyo saina kuheshimu waliyo ya kubali katika mkaba huu.** Baraza la usalama lina mu unga piya mkono na kumuweka moyo **mjumbe mahalumu kwa kuongoza mpango huu wa pamoja kisiyasa ajili ya kutafuta sluhisho kwa sababu za ndani za migogoro.** Baraza la usalama lita endeleva kujihusisha na ku unga mkono utekelezaji waw a mkataba huu ku pitiya ripoti za kila myezi mitatu za mjimbe maalumu, ku panga uongozi na MONUSCO.

Mjumbe mahalumu wa katibu mkuu katika eneo la maziwa makuu.

Tarehe 18 March 2013, katibu mkuu ame mtaja Bibi Mary Robinson wa Irland kama mjumbe mahalumu katika eneo la maziwa makuu. Kazi za Bibi Robinson ni ku wapa moyo waliyo saini makataba huu ili wa fanye yale waliyo yakubali na ku unga mkono nguvu zote ajili ya kufikiya suluhisho za kudumu. Kwa ku fanya vizuri kazi yake mjumbe mahalumu ata tumiya upatanisho kwa kuongeza ushirikiano kati ya inchi, kusindikiza na kuzipatiya moyo mawazo yanayo tafuta ku maliza migogoro, na ata tumika kwa kuzipatiya nguvu mikataba zilizo kuwa kwa faida ya eneo la maziwa makuu. Ata weka mkazo wa kipekee kwa shurti zinazo ruhusu taratibu zinazo weza ku chocheya mkataba huu upate kuheshimika na ku tekelezwa.

Kazi za mjumbe mahalumu niza kutiya uhusiano kati ya ma swali ya usalama na ya maendeleo aki tiya makazo kwa vitu viwili vya lazima : Kuongeza uwezo wa wana wake na uaminifu katika eneo la maziwa makuu. Mjumbe mahalumu ata patiya

kila upande kazi zake katika ushirikiyano ndani ya eneo la maziwa makuu zaidi ya ushirikiyano wake na ma serkali, ata tumika na shirika la raiya ambayo ni kiungo cha serkali ya kisasa, ya nguvu na ya kidemokrasiya. Atakuwa ana kutana na kutafuta mchango wa wana bunge, wa mashirika za wana wake, za haki za bina damu, za vijana, za wa fanya biashara, za watetezi wa wafanya kazi, ma kanisa na ma university na vyuo vikuu, **kwa ku unda miungano ambamo makundi hayo yote yana weza kupata habari kuhusu mkataba huu, kusindikiza utekelezwaji wake na kuonyesha serkali zao kama zina pashwa ku kufanya yale waliyo ya kubali.**

Ata jihusisha piya, na shida kubwa za kiuchumi ambazo eneo la maziwa makuu zina kuwa nazo, ku punguza unyonge wa kiuchumi na maendeleo ya kibinadamu, yote haya, **yata changiwa kwa kuimarisha ku unganisha eneo la maziwa makuu na kuendelea ushirikiano wa kutegemeyana kati ya inchi jirani.**

Kugawa jukumu

Kwa wakati huu inaomba kubadili taratibu. Zamani kuli kuwa mikatiba kati ya inchi za eneo la maziwa makuu ambayo haiku ruhusu ku fikiya amani, usalama na maendeleo ya kiuchumi.

Raiya pamoja na ma shirika za raiya katika inchi hizi wana husika piya na amani, usalama na maendeleo ya kiuchumi. Mjumbe maalumu wa katibu mkuu ata tafuta ku kusikiliza kwa makini watu wengi na mashirika mingi katika inchi hizo na ata tegemeya mashirika hizo na watu wale ajili yakuzipatiya moyo serkali zao zifanye yale waliyo kubali ; ikiwa ita shindikana ita kuwa ajili yao.

Kwa hiyo, ma serkali, ma shirika za kimataifa zinazo husika, inchi zinazo saidia na raiya wa eneo la maziwa makuu wana weza kuleta matumaini ya mabadiliko ya kweli itakayo peleka kwenyi amani, usalama na maendeleo kwa wote.

3

**SHERIYA N°15/001 YA TAREHE 12 FEBRUARY
2015 INAYO BADILI NA KUJAZIYA SHERIYA
N°06/006 YA TAREHE 09 MARCH 2006 INAYO
HUSU KUANDAA UCHGUZI WA RAISI, WA
WANA BUNGE, WA MAJIMBO, WA MIJI, MITAA
NA NGAZI ZA CHINI KAMA JINSI ILIVYO
BADILILSHWA NA SHERIYA N°11/003 YA
TAREHE 25 JUNE 2011**

Nukta ya 5:

Hakuna mutu ana weza kuchaguwa kama haenezi shurti hizi:

1. Kuwa mkongomani;
2. Kuwa na myaka kumi na munane na zaidi ;
3. Kuto kuwa katika hata hali moja inayo ziwiliwa na kifungo cha 7 cha sheriya hii ;
4. Kupatikana katika eneo ya jamuhuri ya kidemokrasiya ya congo siku ya uchaguzi ; Alakini, mkongomani ambaye anayeishi ugenini akiheshimu shurti za pwenti ya 2 na ya 3 ya kifungo hiki, akiwa na kitambulisho cha uraiya ao passeport ambayo muda wake hauja malizika ana weza kushiriki uchaguzi wa raisi kutokana na taratibu za tume huru la uchaguzi kuhusu mambo yanayo husu kuandika wapigaji kura na uchaguzi.

Nukta ya 6 :

Mutu ana weza ku kubaliwa kuchaguwa, ikiwa ame andikwa kwenyi oroza ya wachaguzi na

akiwa na kitambulisho chake kama mchaguzi. Ikiwa kitambulisho hiki kime poteya, tume huru la uchaguzi lina mutoleya kikingine ili aendeleye kutambuliwa kama muchaguzi.

Tume huru la uchaguzi lita tangaza oroza kwa muda ya wachaguzi kwa kila kituo cha kuchaguliya na kuonyesha ofisi ya kuchaguliya ndani.

Kila mpigaji kura, kila kandidati na kila chama cha ki siyasa ama kundi la kisiyasa wana weza kuona oroza hiyo hizo wa kiheshimu shurti zinazo wekwa na tume huru la uchaguzi.

Malalamiko ku husu oroza ya wachaguzi inapashwa kuletwa kwa mufanya kazi wa tume huru la uchaguzi anye husika na kutangaza oroza hizo, siku makumi tatu kisha kutangazwa kwa oroza ya muda ya wachaguzi. Malalamiko hayo yana weza piya kupelekwa kwenyi kituo kinacho husika na kutangaza oroza hizo.

Nukta ya 8 :

Siku makumi tatu mbele ya kampeni ya uchaguzi, tume huru la uchaguzi lita tangaza oroza ya mwisho ya wachaguzi kwa kila kituo na kuonyesha ofisi yaku fanyia uchaguzi.

Oroza ya uchaguzi kwa eneo lote, ya muji ao kwa makundi ya mitaa katika muji wa kinshasa ita tangazwa ili watu wajione kwenyi ofisi ya tume huru ya uchaguzi siku kumi na tano mbele ya uchaguzi.

Oroza ya wa chaguzi inchini ita tangazwa kwenyi mtandao wa internet ya tume huru la uchaguzi katika taratibu zitakazo tolewa na tume hili.

Wakati wa ufunguzi wa ofisi yakufanyia uchaguzi, oroza za mwisho za watakapo chaguwana zina tangazwa kama jinsi nukta ya kwanza ya kifungu hiki inaonyesha. Oroza hizo zina baki hapo kwa muda wote wa uchaguzi.

Oroza hizo zina kuwa na:

1. Jina zote za mchaguzi;

2. Fasi alipo zaliwa,
3. Jinsiya yake,
4. Anwani yake,
5. Picha.

Nukta ya 13:

Kutokana na sheriya hii, oroza ina maanisha kikaratasi ambacho kili andaliwa na vyama vya kisiyasa ama makundi za vyama vya kisiyasa inayo kuwa na majina ya wa kandideti.

Katika ambako kuna kiti kiti kimoja chaku gombaniya, Vyama ama makundi za vyama vya kisiyasa zita towa kandideti moja wa chama cha kisiyasa ama kundi la kisiyasa.

Kila oroza itakayo tangazwa, inaheshimu kuweko kwa mwanamuke na mwanaume pamoja na kuweko kwa walemavu.

Oroza ya wa kandideti haiwezi kataliwa, Ikiwa kuweko kwa mwanamuke na mwana mume, ama kuweko kwa walemavu hakuta heshimika.

Kifungu cha 18:

Chama cha kisiasa, kundi la kisiasa ama kandideti huru ina pashwa hakikisha ukandideti wake kwenyi tume huru la uchaguzi.

Vitu hivi vina pashwa kushindikiza Tangazo la ukandideti bila hivo tangazo hilo lina weza kukataliwa:

1. Barua ya mtindo wa tume huru la uchaguzi inayo sainiwa na kandideti inayo maanisha kukubali kwake ;
2. fotokopi ya Kitambulisho cha kandideti;
3. Kitambulisho cha kuzaliwa;
4. Fotokopi ya cheti cha masomo ama ya kitambulisho kinacho gombo cheti;
5. Kitambulisho kinacho onyesha kama kandideti yuko na ujuzi wa karibuni myaka tano katika siyasa, uongozi ama mambo ya kijamii nikuchumi;
6. Kikaratasi kinacho onyesha utambulisho wa kandideti pamoja na maelezo binafsi ya mutu yote kwa mwisho ita andikwa

“Na hakikisha kuwa habari hizi ni za kweli”;

7. Picha ine ndogo za aina ya passeport;
8. Kitambulisho cha chama ya kisiyasa ama kundi la kisiyasa;
9. Baruwa ya chama cha kisiyasa inayo kubali kandideti wake na wasaidizi wake wawili;
10. Kitambulisho kinacho onyesha ya kuwa pesa zinazo lazimishwa wakati waku weka kandideti zime lipwa;
11. Kitambulisho kinacho onyesha ya kuwa ame jiuzulu kwa kazi zake za mbele ama ame simamisha kwa muda kazi hizo kama kifungu cha hatuwa hii ina dai;

Kandideti ata tolewa kitambulisho kinacho onyesha yakuwa ana eneza shurti zote, fotokopi za kitambulisho hicho zita tolewa kwa uongozi inchini wa tume huru la uchaguzi. Kisha kupokeya oroza yaw a kandideti, tume huru la uchaguzi lita chunguza kama ni oroza ya kweli kutokana na taratibu za vifungu 12,13,15,16,17,19,20,21,22 na nukta 1 na 2 ya kifungu hiki.

Nukta ya 20:

Tangazo za ma naibu kandideti ao wa gombozi lina pashwa sindikizwa na vitambulisho vi fwatavyo:

1. Barua ya mtindo wa tume huru la uchguzi inayo sainiwa na kandideti inayo maanisha kukubali kwake ;
2. fotokopi ya Kitambulisho cha kandideti;
3. Kitambulisho cha kuzaliwa;
4. Fotokopi ya cheti cha masomo ama ya kitambulisho kinacho gomboa cheti;
5. Kitambulisho kinacho onyesha kama kandideti yuko na ujuzi wa karibuni myaka tano katika siyasa, uongozi ama mambo ya kijamii nikuchumi;
6. Kikaratasi kinacho onyesha utambulisho wa kandideti pamoja na maelezo binafsi ya mutu yote kwa mwisho ita andikwa ***“Na hakikisha kuwa habari hizi ni za kweli”***;
7. Picha ine ndogo za aina ya passeport;
8. Barua ya chama cha kisiyasa inayo kubali kandideti wake;

9. Baruwa ya kumu taja naibu kandideti inayo sainiwa na kandideti huru.

Nukta ya 33:

Shauri kuu la upashaji habari na mawasiliano inapashwa kuhakikisha ya kuwa vyama vyote vina faidiya sawa sawa kutangaza shuruli zao na matagazo yao katika vyombo vya habari vya serkali.

Pamoja na tume huru la uchaguzi, inapashwa kusimika mwezi mbele ya kampeni ya uchaguzi, taratibu za kuhakikisha kama vyama vyote vina faidiya kupita kwenyi vyombo vya habari vya serkali na kwenyi vyombo vya habari binafsi piya.

Vyombo vya habari ambavyo havi heshimu vitatolewa malipizi na shauri kuu la upashaji habari na mawasiliano.

Nukta ya 47:

Uchaguzi utafanyika kwa kutumiya karatasi ya kura ama kwa njia ya electroni.

Tume huru la uchaguzi lita tangaza katika kila eneo numba za za ofisi za uchaguzi, eneo lake na inatangaza wa fanya kazi wake kwa kuheshimu kuwatiya wanume na wanawake.

Nukta ya 79:

Mutu yeyote ambaye siyo mwana memba wa tume huru la uchaguzi, wa ofisi za operesheni za uchaguzi, mchaguzi katika eneo la ofisi hiyo, shaidi, mchunguzi, mupashaji habari aliye tumwa hapo, ama mutu yeyote aliye ruhusiwa na prezidenti, mutu huyu, aki ingiya kwenyi eneo lakufanyiya uchaguzi, eno la kuhesabu kura wakati wa operesheni ata fukuzwa kwa haraka kwa ruhusa ya prezidenti ama muakilissi wake. Kibaruwa cha kosa kita tolewa.

Ikiwa mutu huyu ata kataa kutoka ao akirudiliya tena kibaruwa cha kosa hiyo kita andikwa na prezidenti wa ofisi ya uchaguzi ama ya kuhesabu kura na kupelekwa kwenyi mahakama.

Mutu anaye rudiliya makosa hayo, anaweza ukumiwa kifungo cha siku kati ya kumi na makumi tatu na kulipa pesa (fidia) kati ya faranga

elfu miya mbili (200000fc) na milioni moja (1000000fc).

Nukta ya 80:

Atakae fanya kampeni ya uchaguzi inje ya muda alali ata azibiwa na kulipa pesa (fidiya) kati ya faranga elfu miya mbili (200000fc) na Milioni mbili (200000 fc)

Nukta ya 81:

Atakaye ziwiya ama kupima kukataza ma andamano, mikutano ama kukataza watu kutoa maoni wakati wa kampeni ya uchaguzi, ata azibiwa kifungo cha myezi kumi na mbili na kulipa pesa (fidia) ya faranga kati ya elfu miya moja (100000fc) na elfu miya tano (500000fc), ama azabu moja kati ya hizo mbili.

Ata katazwa piya ku fanya uchaguzi kwa muda wa myaka 6.

Nukta ya 85:

Azabu ya kifungo cha siku saba na kulipa fidia kati ya elfu miya moja (100000fc) na elfu miya

mbili (200000fc), ama azabu moja kati ya hizo mbili, itatolewa kwa mutu yeyote ambae kwenyi eneo za ofisi ya kufanyia uchaguzi atafanya vitu hivi:

1. Kujulisha wazi ni kwa faida ya nani ata chaguwa ama ame chaguwa;
2. Kutafuta kujuwa ni kwa faida ya nani mchaguzi mwengine ata chaguwa ama amechaguwa;
3. Ikiwa uta musaidia mutu kuchaguwa, una tangaza alichaguwa nani, ama unabadili chaguzi la mutu ambaye ume msaidia.

Mwana memba wa ofisi ya kuchaguliya ambaye ata fanya makosa hayo, ata azibiwa kwa hukumu hizo mbili.

Nukta ya 87:

Kila mutu atakae pana ama kuahidi kwa namna moja ama nyingine zawadi, pesa, vitu na kazalika kwa wana memba wa ofisi ya kuchaguliya, wa ofisi ya kuhesabu kura ata fungwa kati ya myezi tano na myaka tano, na kulipa pesa kati ya elfu miya mbili (200000fc) na milioni tano

(5000000fc), ama kwa azabu moja kati ya hizo mbili.

Zaidi ya hayo ata nyanganywa haki yake ya kuchaguwa na kuchaguliwa kwa muda wa myaka sita.

Mwana memba wa ofisi ya kuchaguliya atakae kubali vitu, zawadi na manufaa ata hazibiwa kwa hukumu hizo mbili.

Nukta ya 89:

Atakae azibiwa kifungo cha kati ya myezi sita na myaka tano pamoja na kulipa pesa (fidia) kati ya elfu miya tano (500000fc) na milioni moja (1000000fc) ama azabu moja kati ya hizo mbili ni:

1. Kila mutu atakae ondowa kura ama kufanya kitendo kinacho tafuta kuharibu matokeo ya kura;
2. Kila mwana memba wa ofisi ya kukusanya kura atakae vuruga ama kutafuta kuvuruga matokeo ya uchaguzi kwaku badilisha matokeo ya kandideti moja ama ya oroza mpoja;

3. Kila mwana memba wa tume huru ya uchaguzi ama mwakilishi wake ambaye ata raisisha magendo wakati wa operesheni za uchaguzi kwenyi ofisi ya uchaguzi, kwenyi kituo cha uchaguzi, kwenyi kituo cha kukusanya kura ama kwenyi ofisi ya tume huru ya uchaguzi inchini.

Ata nyanganywa piya haki yake yakuchaguwa na kuchaguliwa kwa muda wa myaka sita.

Nukta ya 91:

Ata azibiwa kwa kifungo cha kati ya siku kumi na tano, na mwaka moja na kulipa pesa kati ya elfu miya moja (100000fc) na milioni moja (1000000fc) ama azabu moja kati ya hizo mbili, mutu atakae ingiza ama kutafuta kuingiza pombe za kulevya ama dawa zingine za kulevya katika ofisi ya ku chaguliya, ya kukusanya kura.

Ata azibiwa kwa azabu hizo mbili mwana memba wa ofisi ya uchaguzi, ya kukusanya kura atakae kutwa ame lewa ndani ya ofisi ya kuchaguliya

ama ya kukusanya kura wakati wa operesheni za uchaguzi.

Nukta ya 94:

Ata azibiwa kifungo cha kifungo kisicho pita myezi kumi na mbili na kulipa pesa kati ya elfu miya moja (100000fc) na elfu miya tano (500000fc) ama azabu moja kati ya hizo mbili mutu yeyote atakae:

1. Chaguwa ama kujitokeza kwa kuchaguwa kwa jina la mutu mwingine;
2. Chaguwa bila kuwa na haki yakuchaguwa.

Mutu huyu ata nyanganywa piya haki yaku chaguwa na kuchaguliwa kwa muda wa myaka sita.

Ata tolewa azabu hizo mbili mwana memba wa ofisi ya uchaguzi atakae ruhusu ama ku saidiya hayo makosa.

Nukta ya 98:

Ata azibiwa kwa kifungo cha tangu myezi sita na myaka tano na kulipa pesa kati ya elfu miya mbili

(200000fc) na milioni moja (1000000fc); ama ata pata moja kati ya azabu hizi mbili, kandideti ambae kwa niya mbaya ata towa habari za wongo ili achaguliwe ama juu ya kuwa kwake kwenyi oroza moja ya ma kandideti.

Ata nyanganywa piya madaraka ambayo amepata ajili ya kuchaguliwa.

Nukta ya 115:

Eneo la uchaguzi Kwa wana bunge wa inchi ni:

1. Mtaa
2. Muji
3. Mitaa za muji wa Kinshasa

Namba ya wana bunge wa inchi ni miya tano.

Kila eneo la uchaguzi lina haki ya idadi ya wana bunge kutokana na matokeo operesheni zi fwatazo:

1. Kwa kupata idadi ya wote watakao chaguwa ni ku gawa idadi ya raiya wote wa Jamuhuri ya Kidemokrasiya Ya Congo

- kwa idadi ya viti vinavyo gombewa
Kwenyi bunge ichini;
2. Idadi ya viti kwa kila jimbo inajulikana kwa kugawa idadi ya raiya wa jimbo hilo kwa sehemu ya wote watakao chaguwa;
 3. Kama idadi ya viti ambavyo imetolewa kwa eneo Fulani ina kuwa ndogo kwa ile ya viti vitakavyo gombaniwa, kiti kingine kina tolewa kwa jimbo inayo kuwa na viti vingi mpaka kufikiya viti miya tano;
 4. Idadi ya viti vitakavyo gombaniwa katika kila eneo la uchaguzi, ina patikana kwa kugawa idadi ya raiya wote wa eneo hilo kwa sehemu ya wale watakao chaguwa;
 5. Kiti kimoja kita tolewa kwa maeneo za uchaguzi ambazo zitakuwa na idadi ndogo kutokana na sehemu ya watakao chguwa;
 6. Ikiwa idadi ya viti ambayo ilitolewa kwa jimbo ni ndogo kwa idadi ya viti ambavyo vina pashwa kugombaniwa, kiti kimoja kingine kita pewa kwa eneo ambalo lina kuwa na idadi kubwa ya viti mpaka kufikiya idadi kamili ya jimbo hilo.

Ugawaji viti kwa kila eneo la uchaguzi jinsi inavyo fanyika na tume huru la uchaguzi ina wekwa kama nyongeza ya sheriya hii kwenyi bunge ili ikubaliwe na kutangazwa rasmi.